

Ref.: SUB/SCC/mvt
Assumpte : Informe 6/2015

INFORME 6/2015, DE 13 DE NOVEMBRE DE 2015. COMUNITATS DE BÉNS. APTITUD PER A CONTRACTAR AMB EL SECTOR PÚBLIC

ANTECEDENTS

Amb data 25 de juny de 2015 ha tingut entrada en la Secretaria de la Junta Superior de Contractació Administrativa una sol·licitud d'informe de l'Ajuntament de Xirivella, mitjançant la qual formula, literalment, la consulta següent:

"D'acord amb el que disposa l'article 15 del Decret 79/2000, de 30 de maig, del Govern Valencià, pel qual es crea la Junta Superior de Contractació de la Generalitat Valenciana, se sol·licita, segons corresponga en dret, l'emissió d'un informe en relació amb el següent tema:

Esta consulta versa sobre la viabilitat del fet que una administració pública pugua contractar amb les comunitats de béns, a la vista de la disparitat d'opinions que existix entre el criteri de les juntes consultives de contractació administrativa, que defenen la impossibilitat de poder adjudicar i formalitzar contractes administratius amb comunitats de béns, pel fet que no tenen personalitat jurídica i, d'altra banda, el criteri d'un determinat sector jurisprudencial que afirma que sí que és admissible que les comunitats de béns puguen ser adjudicatàries de contractes administratius, si els comuns firmen el contracte administratiu.

Així, en primer lloc, veiem que l'Informe 11/2002, de 4 de febrer, de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa d'Andalusia, argumentava que "la falta de capacitat de les comunitats de béns per a contractar amb les administracions públiques com a conseqüència de no posseir personalitat jurídica ha sigut objecte de reiterats informes tant de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat (informes 29/97, 56/97, 32/98 i 4/99) com d'algunes comunitats autònomes (15/99 i 6/02, de les Illes Balears i 20/97, de la Comunitat de Madrid).

L'article 35.2 del Codi Civil reconeix la personalitat jurídica a les associacions d'interés particular, siguen civils, mercantils o industrials, a les quals la llei concedeix personalitat pròpia, independent de la de cada un dels associats. Les comunitats de béns, regulades en els articles 392 a 406, no reben l'atribució de personalitat jurídica, en les quals els partícips mantenen la personalitat jurídica pròpia en l'àmbit de la comunitat.

L'article 1669 del Codi Civil equipara les societats civils sense personalitat jurídica a les comunitats de béns a les quals els seran aplicables les disposicions relatives a estes.

En definitiva, atés que l'article 15 del TRLCAP exigix el supòsit de la personalitat jurídica per a poder contractar amb les administracions públiques i tenint en compte que les comunitats de béns no la tenen, cal concloure que estes tenen incapacitat per a actuar en la contractació administrativa."

En eixe sentit, incidia l'Informe 32/2003, de 17 de novembre, de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de l'Estat, el qual afirmava que "la vigent legislació de contractes de les administracions públiques, quant als requisits que han de tindre els que pretenen contractar amb l'Administració, no regula d'una manera expressa el de la personalitat, sinó que se centra en el de la capacitat d'obrar, per entendre que el segon engloba necessàriament el primer i així l'única declaració que trobem respecte d'això és la de l'article 15 de la Llei de Contractes de les Administracions Públiques quan estableix que podran contractar amb l'Administració les persones naturals o jurídiques, de les quals fàcilment es deduïx que la dada de la personalitat és un supòsit bàsic per a la contractació, i que no hi podran accedir els que no tinguen este requisit (per exemple, comunitats de béns), amb l'única excepció que un precepte legal exceptue expressament este requisit, com succeïx en la Llei de Contractes de les Administracions Públiques l'article 24 de la qual admet la contractació amb unions temporals d'empresaris encara que estes unions no tenen personalitat diferent dels empresaris que la integren. A diferència de les persones físiques que tenen una capacitat d'obrar genèrica la falta de la qual ha de ser suplida pels mitjans dels quals coneix l'ordenament jurídic civil, el tema de la capacitat d'obrar de les persones jurídiques és més complex i necessàriament s'ha de relacionar amb el seu objecte, perquè és indubtable que sols poden realitzar activitats compreses en el seu objecte i, per tant, només tenen capacitat d'obrar per a eixes."

Ara bé, hem de tindre en compte que hi ha un sector jurisprudencial que discrepa d'este posicionament, i admet la possibilitat que una administració pública pugja adjudicar i formalitzar un contracte administratiu amb una comunitat de béns.

Així, la STSJ de la Comunitat Valenciana, de data 2 d'octubre de 2002, sec. 3a, S 2.10.2002, núm. 1608/2002, rec. 3579/1998, pres.: Fernando Nieto Martín, afirma que la carència de personalitat jurídica d'una comunitat de béns no té rellevància per a determinar la invalidesa jurídica plantejada, per això la Sala entén que la personalitat jurídica i la capacitat d'obrar dels que conformen l'esmentada comunitat de béns, que, així mateix, són responsables de la mencionada activitat, permetria entendre que sí que podria contractar-se amb una comunitat de béns.

De la mateixa manera, la STSJ del País Basc, de 24 de maig de 2002, conclou que una comunitat de béns no formalitzada sí que té capacitat d'obrar.

Finalment, la STSJ del País Basc, de 3 de maig de 2002, sec. 3a, S 3-5-2002, núm. 428/2002, rec. 73/1997, pres.: Begoña Orue Bascones, afirma que quan el licitador no és persona jurídica (com el cas de les comunitats de béns), la documentació acreditativa de l'aptitud per a contractar ha de ser referida a totes i cada una de les persones físiques: "D'altra banda, ha de convindre's amb la defensa de la corporació local demandada en el fet que, atés que l'Administració pot contractar tant amb persones físiques com jurídiques, segons es desprén dels articles 15 i 198 de la Llei de Contractes 13/1995, esta circumstància obliga al fet que quan el licitador no és persona jurídica, com passa en el cas d'actuacions amb la comunitat de béns dels actors en la mesura que esta no és persona jurídica, la documentació requerida ha de fer referència a totes i cada una de les persones

físiques."

Esta problemàtica es planteja, amb data de hui, en el Departament de Cultura d'este ajuntament, ja que, a l'hora de contractar projeccions cinematogràfiques o altres serveis en l'Auditori Municipal, com ara espectacles i obres teatrals, un dels pocs contractistes que pot presentar una oferta econòmicament avantatjosa és una comunitat de béns, i d'ací el dubte sobre si es pot o no contractar amb l'esmentada comunitat.

Per tant, a la vista dels antecedents exposats se sol·licita que s'emeta un informe sobre si les comunitats de béns poden ser adjudicatàries d'un contracte administratiu licitat per una administració pública.

L'alcalde president
Michel Montaner Berbel"

CONSIDERACIONS JURÍDIQUES

En primer terme hem d'indicar que no és missió d'esta Junta ni interpretar ni aclarir les resolucions judicials o d'altres òrgans consultius. Correspon a esta Junta interpretar la normes sobre contractes del sector públic i, per tant, la qüestió que es planteja ha de ser resposta des de l'òptica de la mencionada normativa, en l'actualitat l'article 54 del text refós de la Llei de Contractes del Sector Públic, aprovat pel Reial Decret Legislatiu 3/2011, de 14 de novembre (d'ara en avant, TRLSP).

En efecte, l'esmentada disposició estableix que "només podran contractar amb el sector públic les persones naturals o jurídiques, espanyoles o estrangeres, que tinguen plena capacitat d'obrar, no estiguen incurses en una prohibició de contractar, i acrediten la seua solvència econòmica, financera i tècnica o professional o, en els casos en què així ho exigisca esta Llei, es troben degudament classificades"

Com es pot apreciar, a més de les persones naturals, la legislació fa referència al concepte de persona jurídica, és a dir, al d'entitat dotada de personalitat per a ser subjecte de drets i obligacions.

D'altra banda, l'article 35 del Codi Civil estableix que són persones jurídiques:

1. Les corporacions, associacions i fundacions d'interés públic reconegudes per la llei. La seua personalitat comença des de l'instant mateix en què, d'acord amb dret, queden vàlidament constituïdes.
2. Les associacions d'interés particular, siguen civils, mercantils o industrials, a qui la llei concedisca personalitat pròpia, independent de la de cada un dels associats.

Quedem-nos amb l'incís "personalitat pròpia, independent de cada un dels associats" per a destacar a continuació que, en esta línia, les comunitats de béns no tenen reconeguda personalitat jurídica pròpia i independent de les persones que la constituïxen i això deriva del fonament de la

seua existència. Així, l'article 392 del Codi Civil estableix que "hi ha comunitat quan la propietat d'una cosa o un dret pertany *pro indiviso* a diverses persones." En este cas són els comuners els que tenen la personalitat jurídica mentre que la comunitat de béns només és un conjunt de béns o drets dels quals ells són copropietaris.

Tota esta anàlisi prèvia no té una altra finalitat que determinar la capacitat de contractar de les comunitats de béns. Per tant, hem de concloure que, atés que una comunitat de béns no té personalitat jurídica pròpia i independent de les persones que la conformen, com a tal comunitat no complix el que estableix l'article 54 del TRLCSP ¹i, per tant, no posseïx tots els requisits d'aptitud per a contractar amb el sector públic. Així, la Sentència de l'Audiència Nacional, de 14 de març de 2002, en la qual queda patent que una societat civil "irregular" es regix per les disposicions relatives a la comunitat de béns segons el que disposa l'article 1669 del Codi Civil, advertix "...no consta acreditat en les actuacions que DIRECCION000 estiga degudament constituïda com a entitat civil o mercantil, sinó tan sols com una societat civil "irregular" regida per les disposicions relatives a la comunitat de béns segons el que disposa l'article 1669 del Codi Civil, així es desprén de la documentació que la representació legal dels actors adjunten a la demanda i a la qual posteriorment es farà més referència, i cal advertir, en els termes de l'article 35.2 del Codi Civil el qual reconeix la personalitat jurídica a les associacions d'interés particular, siguen civils, mercantils i industrials, i en el règim de comunitats de béns que específicament es regula en els articles 392 a 406 del Codi Civil, que esta forma no rep l'atribució de personalitat jurídica "suficient" per a poder concórrer a l'adjudicació de contractes amb les administracions públiques..."

Així mateix, la Resolució 051/2012, del Tribunal Administratiu Central de Recursos Contractuals, de 9 de febrer de 2012, quan analitza un recurs especial interposat per una comunitat de béns assenyala:

"El paràgraf primer de l'article 15.1 de la Llei de Contractes de les Administracions Públiques, que és el que fonamenta el raonament exposat, figura reiterat en l'article 54.1 del TRLCSP, de manera que la doctrina resulta plenament vigent.

D'acord amb el que s'ha exposat, la recurrent (una comunitat de béns) va ser exclosa de la licitació en el moment en què es va procedir a l'examen de la documentació administrativa presentada pels licitadors. "

Dit això, també ha de posar-se de manifest que el Tribunal apunta una qüestió d'interés quan considera alhora que no havent d'admetre les comunitats de béns com a tals a un contracte, sí, com passa en l'expedient que havia sigut objecte de recurs, que ha sigut admesa la licitació, llavors "ha de ser tractada, a tots els efectes, com un licitador adequat, la qual cosa suposa reconèixer-li legitimació per a la interposició dels recursos procedents. No actuar d'esta manera seria constitutiu de *reformatio in peius*, la qual cosa resulta contrari al que estableix l'article 113 LRJPAC"

Per tant, és en el moment de l'examen de la documentació administrativa quan seria procedent aplicar el que disposa l'article 54 del TRLCSP, comprovar el compliment dels requisits d'aptitud per a contractar i, si és el cas, excloure els licitadors o candidats que no tenen personalitat jurídica.

1 Hem d'indicar que les unions temporals d'empresaris tampoc gaudixen de personalitat jurídica si bé per llei se'ls reconeix la possibilitat de poder contractar amb el sector públic (art. 59 del TRLCSP)

Amb l'actual regulació de l'article 146.4 del TRLCSP, pel qual se substituïx la presentació de la documentació administrativa per una declaració responsable del licitador indicant que complix les condicions establides legalment per a contractar amb l'Administració, seria convenient que en esta es fera almenys constar, a més de la denominació social dels licitadors, les dades que permeteren a l'òrgan o a les meses de contractació reconèixer l'aptitud per a contractar, com ara les relatives, si és el cas, a la inscripció en el registre corresponent, o les relatives a la seua constitució. En el cas de proposició conjunta, eixes dades haurien de demanar-se de cada empresa que formule esta proposició.

CONCLUSIONS

PRIMERA. Les comunitats de béns no gaudixen de personalitat jurídica independent de les persones que les conformen i, per tant, com a tals comunitats, d'acord amb el que estableix l'article 54.1 del TRLCSP, no complixen un dels requisits d'aptitud per a contractar amb el sector públic.

SEGONA. En els contractes objecte de licitació, és en el moment de l'examen de la documentació administrativa quan es procedent comprovar el que disposa l'article 54 del TRLCSP i, si és el cas, excloure els licitadors o candidats faltats de personalitat jurídica. Si no és així, han de ser tractats, a tots els efectes, com a licitadors adequats i, per tant, legitimats per a interposar els recursos procedents.

TERCERA. En la declaració responsable del licitador substitutiva de la presentació de la documentació administrativa justificativa del compliment de les condicions establides legalment per a contractar amb l'Administració, seria convenient que es feren constar totes les dades que permeten a l'òrgan o a les meses de contractació reconèixer la seua aptitud per a contractar, com ara, si és el cas, la inscripció en el registre oficial corresponent o les relatives a la seua constitució i personalitat. En el cas de proposició conjunta, eixes dades han de constar per cada empresa que formule esta proposició.

Este informe s'emet a l'empara del que disposa l'article 15 del Decret 79/2000, de 30 de maig, del Govern Valencià, pel qual es crea la Junta Superior de Contractació Administrativa de la Generalitat Valenciana, i no tindrà caràcter vinculant. Per tant, l'òrgan consultant podrà adoptar-ne la decisió ajustant-se o apartant-se del criteri de la Junta, amb l'obligació de motivar la seua decisió en este últim cas.

Vist i plau, el president
(Per substitució, art. 1.ª
Orde d'11 de juny de 2001
DOGV 17/07/2001)

La secretària

Eva Martínez Ruiz
Vicepresidenta

Margarita Vento Torres

APROVAT PER LA JUNTA SUPERIOR DE CONTRACTACIÓ
ADMINISTRATIVA en data 13 de novembre de 2015